

Pitemålets uttrycksfullhet.

Gång efter annan får vi höra om språkliga märkvärdigheter ute i världen. Kina, säger man, rymmer 267 språk och 6.700 dialekter inom sina gränser. För att inte tala om Indien som har en ohygglig massa ord att prata med. Och om eskimåerna sägs att dom har 25 ord för snö osv osv.

Men de är inte unika. Ta till exempel pitemålet som nog är ett av de rikaste språk jag känner till. Jag känner visserligen inte till så många språk; bara engelskan, franska och tyskan, men pite-målet överflyglar samtliga lätt! Dessutom innehåller pitemålet variationer av dessa samtliga tre. Franskan är kanske tydligast.

"Remedjen" till exempel. I Pite säger man "Ta remedjen vä dä" vilket betyder "Ta med dig verktygen (el. besticken)". Ordet "remedjen" är en substantivform av det franska verbet "remedier á" vilket betyder avhjälpa, fixa.

Dessutom finns ipitemålet starka inslag av såväl isländska som fornsvenska.

Att pitemålet blivit så rikt beror nog just på detta att det förmått svälja och uppta andra influenser för att efter ett tag gö-ra dem till sina. Men ännu märkvärdigare tycker jag förmågan att skapa nya uttrycksfulla ord är.

Ta bara orden sova/vila

oiíl = Snabbvila, kläder på, skor av

Stuul = Snabbvila, med kläder på och skorna på, utanför sängen

Leéeg = Vila i allmänhet

Dona å = Tvärsomnande med kläder på av hårt fysiskt arbete

Soim å = Tvärsomna på ett närmast sjukligt sätt

Såvva = Vila utan kläder

Man kan tänka sig följande dialog:

A: I gå å lägg mä

B: Sko du såvva eller sko du leeg

A: I sko leeg

B: Jamen, sko du oiil eller sko du stuul?

A: I sko stuul

Men det finns bättre exempel.

Mötet mellan ett rivstartande däck och dess underlag har oändligt många namn i pitemålet!

Ord som når ner till det enkla, primitiva.

Däck mot underlag. Teknik mot natur. Mötet mellan människan och moder jord.

Vad uppstår i detta möte mellan däck och underlag? Och hur benämnes det som uppstår.

Låt mig bara ta några exempel:

en gräftar =: en tung motorcykel mot lätt fuktig, sammanpackad jord.

en spralar = en snabb rivstart på torrt underlag med löst grus.

en strenar =: samma som nyss men ett snäpp värre.

en dyngriv =: Tung start på fuktigt underlag, gärna med inslag av träskliknande gräs.

en rivar = : rätt allmänt begrepp mest använt i stan. S.k. pitefint

en repa = förlöjligande uttryck för att illustrera hur en stockholmare tvärstartar

En roikar : Häftig rivstart med inslag av rök. Företrädesvis mot asfalt

en skoeelar'=: Häftig rivstart där ett tjutande ljud är mest påfallande. Underlag även här: asfalt.

Bara genom en snabb koll har vi kommit fram till 8 ord!
Gräftar, spralar, strenar, dyngriv, rivar, repa, roikar och skoeelar.

Därutöver finns det ett otal ord till som jag inte hinner gå in på tex burnies och annat.

Men jag slutar här. Har ni liknande exempel så hör gärna av er.
Men nu lämnar jag över till Kjell Peder med önsknigen: Får vi höra en riktig "gräftar"?!
?